

JEDENASTKA

MAGAZYN UCZNIOWSKI SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 23 IM. JANA PAWŁA II W KIELCACH

NR 2(17)
LISTOPAD-GRUDZIEŃ 2022

Wydanie świąteczne!

„...Sami musimy stać się zmianą,
do której dążymy w świecie.”

Mahatma Gandhi

Witamy wszystkich naszych Czytelników. Na przedświąteczny czas przygotowaliśmy dla Was bardzo interesujący numer gazetki, który został za-inspirowany wyżej przytoczonym cytatem. Tym razem dużo miejsca poświęciliśmy ekologii i pragniemy zachęcić wszystkich do Świąt w stylu EKO. Uznaliśmy, że temat ochrony środowiska jest obecnie bardzo ważny, gdyż w wyniku działalności człowieka życie na naszej planecie staje się coraz bardziej zagrożone. Celem naszym jest, aby zwrócić uwagę na fakt, że działania ekologiczne wcale nie są skomplikowane i trudne, choć może nam się niekiedy tak wydawać. Może jeśli uda się nam zmienić swoje nawyki na Święta Bożego Narodzenia, to uznamy, że nie warto ich przerywać i należy kontynuować w przyszłości, gdyż większość zasad dotyczy naszego codziennego życia i przyzwyczajęń. Chcąc zmian, rozpoczniemy od siebie. Razem chrońmy środowisko.

Redakcja gazetki „Jedenastka”

W numerze:

1. Każdy może zorganizować Eko Świąta.
2. Jak zrobić ekologiczną choinkę.
3. Olej palmowy.
4. Co powinniśmy wiedzieć o zmianach środowiska wynikających z działalności człowieka.
5. Świąteczne prezenty – skąd ten zwyczaj?
6. Sławni aktywiści – Uma Thunberg.

7. Ciekawostki ekologiczne.
8. Kalendarz adwentowy z poezją.
9. „Poradnik młodego ekologa”.
10. Wystawa w Centrum Kopernika o zagrożonym środowisku.
11. Ciekawostki ekologiczne.
12. Humor na święta.
13. Krzyżówka świąteczna.
14. Jarmark Bożonarodzeniowy – naprzeciw tradycji i ekologii.

Świąt wypełnionych
radością i miłością,
niosących spokój i odpoczynek,
Nowego Roku spełniającego
wszelkie marzenia, pełnego optymizmu,
wiary, szczęścia i powodzenia.
Życzę

Redaktorzy Gazetki wraz z Opiekunem

Każdy może zorganizować Eko Święta

Boże Narodzenie to okres rodzinnych spotkań, pysznej kuchni i długo wyczekiwanego prezentu. Jest to czas radości, ale także i refleksji. Warto więc zastanowić się, jak święta wpływają na naszą planetę. Jak się okazuje Boże Narodzenie to najmniej ekologiczna pora roku. Wpływ na to ma zwiększona emisja CO₂ i zwielokrotniona ilość wyrzucanych przez nas śmieci.

Oto kilka rad jak nie rezygnując z tradycji i w zgodzie z naszą planetą, spędzić magiczne i radosne Święta.

- Kup choinkę z dobrego źródła, a następnie pozbadź się jej we właściwy sposób.

Sztuczna czy prawdziwa? Debata na ten temat od dawna dzieli naród. Jak więc mądrze dokonać zakupu? Sztuczna choinka starcza na wiele lat więc nie trzeba ścinać nowych drzewek jednak jej produkcja a następnie utylizacja jest szkodliwa dla naszego środowiska. Jak myślicie ile rozkłada się choinka? 500 lat! Dlatego zdecydowanie lepiej jest postawić na prawdziwe drzewko. Należy ją kupić w leśniczówkach, na lokalnych plantacjach, u sprzedawców, którzy mogą poświadczyć pochodzenia

choinki. Dobłą alternatywą jest zakup choinki w doniczce z możliwością posadzenia jej po okresie świątecznym. Aby właściwie pozbyć się drzewka należy dowiedzieć się gdzie można je oddać by mogły być poddane recyklingowi by np. pozyskać z nich bioenergię, która jest bardzo przyjazna środowisku. Nowoczesną i bardzo dobrą metodą jest wypożyczanie choinki na święta.

- Przygotuj trwałe i naturalne dekoracje.

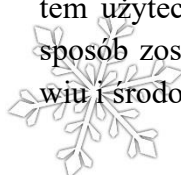

Dekoracje wykonane z drewna, tkaniny i szkła pochodzącego z recyklingu stanowią doskonałą alternatywę dla opcji z tworzywa sztucznego lub PVC, które nie podlegają użyciu wtórnemu. Wybierając dekoracje, polecam wybranie klasycznych wzorów, które będą kochane przez lata. Często modne elementy czy kolory stają się nudne do następnych świąt. Kolejną alternatywą są jadalne ozdoby. Naszą domową tradycją są ręcznie robione pierniczki oraz ozdoby z suszonych pomarańczy, jabłek czy mandarynek.

Upewnij się, że twoje świąteczne lampki są diodami LED. Światła LED zużywają średnio 75 procent mniej energii i mogą świecić 25 razy dłużej.

- Wybierz idealne prezenty na Eko Święta.

Wybierając prezenty nie zapomnij o tym dla kogo je kupujesz. Stwórz listę osób i dobrać właściwe dla nich niespodzianki. Pomyśl o prezentach pod kątem użyteczności, praktyczności oraz tego w jaki sposób zostało to zrobione. Czy nie szkodzą zdrowiu i środowisku. Wybierz materiały ekologiczne.

- Pomyśl o ekologicznym opakowaniu.

Gdy masz już prezent pomyśleć o przyjaznym dla środowiska opakowaniu. Ponownie wykorzystaj torby na prezenty, pudełek, bibulek i wstążek z ostatnich świąt Bożego Narodzenia. Zaoszczędzisz pieniądze i zadbasz o środowisko!

Wybierając papier do pakowania, pamiętaj o wyborze takiego, który nie ma dodatku folii lub brokatu, ponieważ nie nadają się one do recyklingu. Prostota jest niebanalna i eko. Użyj brązowego papieru, aby owinąć prezenty, związać wszystko sznurkiem lub rafią i ozdobić gałązkami sosny.

- Zrób przemysłane zakupy.

Wspieraj swoją społeczność i lokalną gospodarkę. Robiąc zakupy w domowym zaciszu wybieraj produkty faktycznie potrzebne. Proponuję dokładnie zaplanować świąteczne posiłki i stworzyć listę i z nią iść na zakupy. Dzięki temu nie będziesz nadmiernie kupować co pozwoli zaoszczędzić pieniądze i zapobiegnie marnowaniu żywności.

Na zakupy wybierz torby wielokrotnego użytku. Nie wykorzystuj z foliowych sklepowych torebek. Dzięki temu zmniejszysz zużycie plastiku.

- Nie marnuj jedzenia.

Następnie zaplanuj potrawy świąteczne. Wykorzystaj wszystko to, co masz w szafkach i spiżarniach by stworzyć nowe dania świąteczne. Nie wyrzucaj jedzenia! Nim to zrobisz zastanów się jak można je powtórnie przetworzyć albo czy nie da się części zamrozić lub podzielić się z innymi. To właśnie działanie w duchu Eko Świąt.

Źródło:

<https://pila.naszemiasto.pl/eneris-zdradza-przepis-na-eko-swieta-czyli-boze-narodzenie/ar/c1>

<https://mintmag.pl/eko-swieta/>

Jak zrobić ekologiczną choinkę?

Okres przed świętami Bożego Narodzenia sprzyja powstawaniu pomysłów na różnego rodzaju ozdoby choinkowe. Nie zawsze trzeba kupować wszystko w sklepie, czasami warto poświęcić czas na samodzielne stworzenie stroików czy innych elementów świątecznych. Bardzo dobrym pomysłem jest ekologiczna choinka.

- Choinka z makaronu.

Na stożku wyciętym z kartonu i sklejonym klejem, nakleja się makaron w postaci kokardek albo muszelek. Następnie można taką choinkę spryskać brokatem albo udekorować kolorowymi koralikami.

- Choinka z bombek.

Ciekawą konstrukcją jest choinka z bombek. Należy ułożyć tak świecidełka, by stanowiły stożek i w miejscach stycznych skleić dobrym klejem. Taka choinka nie potrzebuje dekoracji, ponieważ błyszczące bombki już wystarczająco zdobią.

- Choinka z szyszek.

Zacznij od oklejania styropianowego stożka od dołu. Najpierw przyklej pierwszy rząd szyszek na samym dole stożka. Każdą z szyszek posmaruj od spodu klejem na gorąco i dociśnij ją lekko do styropianu – każdą szyszkę przykleja się bezpośrednio po nałożeniu kleju, bo on szybko zastyga.

- Choinka z origami.

kolorowe choinki, które ozdobione czerwonymi gwiazdkami.

Choineczki na stół można wykonać z papieru metodą origami. Wykorzystując kolorowy papier i kartki różnej wielkości, wykonuje się

- Choinka z patyków.

Doskonałym sposobem na stworzenie świątecznej dekoracji jest choinka z patyków zawieszonych na ścianie. Można kawałki drewna ułożyć tak, by przypominały choinkę, a następnie wesoło

udekorować bombkami, ciastkami czy cukierkami. Jeżeli uda się dodatkowo zamocować światełka choinka, będzie bardziej widoczna.

Przygotowały: Sandra Latos, Karolina Malczewska, klasa VIIIb

Olej palmowy

Czym jest olej palmowy?

Olej palmowy to olej roślinny. Jest on pozyskiwany między innymi z nasion lub miąższu olejowca gwinejskiego (palmy olejowej). „Naturalnie” roślina ta rośnie w miejscach dość wilgotnych, tropikalnych strefach Azji Południowo- Wschodniej.

- Do czego przydaje się ludziom?

Olej palmowy znalazł zastosowanie w produkcji żywności. Często można się z nim spotkać, ponieważ łatwo się go pozyskuje i przechowuje. Na etykietach produktów spożywczych można się także spotkać z nazwą: „tłuszcz palmowy”.

- Co jest w nim złego?

Szkodliwość oleju palmowego nie jest potwierdzona naukowo, ale to nie oznacza, że jest on zdrowy. Badania prowadzone na temat jego działania są niejednoznaczne, ponieważ olej ten można podzielić na:

- utwardzony, który ma negatywny wpływ na zdrowie,
- nieutwardzony, który ma dość dobry wpływ na zdrowie.

Jednak w oleju tym najgorszą rzeczą jest sposób jego pozyskiwania. Aby go uzyskać wycina się wiele hektarów lasów; największe plantacje olejowca gwinejskiego zakładane są na Borneo czy

Sumatrze (wyspach) głównie PO lasach tropikalnych. Co oznacza "PO"? Wiele plantacji najpierw było rozległymi lasami tropikalnymi, w których tętniło życie. Natomiast z coraz większym zapotrzebowaniem na olej palmowy powiększały się także plantacje palmy olejowej. Skutkowało to tym, że ludzie posunęli się do zniszczenia środowiska, fauny i flory lasów deszczowych na rzecz większych dochodów.

„Nie jem oleju palmowego. Chronię orangutany” - to hasło akcji zapoczątkowanej na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu. Gwałtownie malejąca populacja orangutanów stała się często podawanym, symbolicznym skutkiem niszczenia lasów tropikalnych. Natomiast wiele innych zwierząt jest zagrożonych wyginięciem przez człowieka, wiele gatunków roślin i grzybów może wyginać.

- Ostatnie słowa o oleju zerwanym z palmy...

Olej palmowy to bardzo rozpowszechniona substancja w gastronomii. Jest on łatwy w obróbkę i przechowywaniu, co czyni go olejem o mało dobrym działaniu na organizm ludzki. Z tego powodu warto dokładnie czytać etykiety produktów spożywczych i wybierać te bez oleju palmowego (w szczególności utwardzonego).

Przygotowała: Nina Krężel, klasa VIIIA

Co powinniśmy wiedzieć o zmianach środowiska wynikających z działalności człowieka

W miarę rozwoju cywilizacji człowiek w coraz większym stopniu wpływał na środowisko naturalne. W starożytności i średniowieczu ten wpływ był niewielki. Dopiero rewolucja przemysłowa i eksplozja demograficzna doprowadziły do ogromnych zmian w środowisku. Niestety zmiany te prawie zawsze były negatywne. Dziś ilość zanieczyszczeń wielokrotnie przekracza zdolności samooczyszczania się jaką posiada samo środowisko. Skutkiem tego jest powstanie rozległych terenów zagrożenia ekologicznego. Dalsza degradacja środowiska może prowadzić do zagrożenia życia na Ziemi.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza jest przemysł (w szczególności energetyka, hutnictwo, przemysł chemiczny), transport oraz tzw. paleniska domowe. Powietrze zanieczyszczane jest przez pyły i gazy. Zanieczyszczenie to niekorzystnie wpływa na organizmy żywe, glebę, wodę i prowadzi do pewnych zmian klimatycznych.

Czym jest efekt cieplarniany?

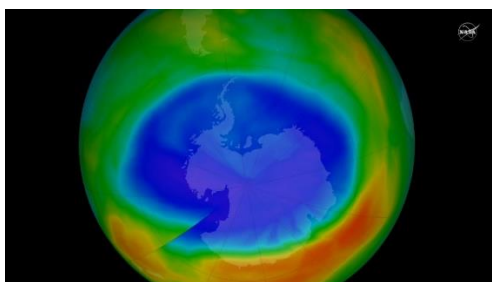
Zwiększona emisja dwutlenku węgla (CO₂) prowadzi do efektu cieplarnianego. Jest to proces podnoszenia się temperatury powietrza na Ziemi. Gaz ten

pochłaniania długofalowe promieniowanie ciepłe Ziemi. Podnosi to temperaturę powietrza. Konsekwencją tego zjawiska jest topnienie lodowców i lądolodów. Może to spowodować podniesienie poziomu morza i zalanie niektórych obszarów lądów.

Co to jest dziura ozonowa?

Dziura ozonowa to zjawisko, które polega na redukcji ilości ozonu w stratosferze (a dokładniej w ozonosferze). Jest to bardzo niebezpieczny proces, ponieważ warstwa ozonu chroni nas przed promieniowaniem ultrafioletowym (UV), pochłaniając znaczną część promieni, które docierają do Ziemi ze Słońca.

Powiększająca się dziura ozonowa jest tak palącym problemem, ponieważ okazuje się, że może ona mieć bardzo poważne konsekwencje dla życia, jakie znamy. Głównym zadaniem ozonu stratosferycznego jest pochłanianie promieni UV, które potrafią być bardzo szkodliwe dla organizmów żywych. Mogą prowadzić do oparzeń skóry i uszkodzeń komórek a nawet trwale zmieniać materiał genetyczny. Oprócz tego promieniowanie UV wywołuje spadek odporności. Niepowstrzymane przez ozon słońce może pogorszyć stan skóry. Jest też bardzo niebezpieczne dla oczu, dlatego tak ważne jest noszenie okularów przeciwsłonecznych.

Dziura ozonowa jest groźna nie tylko dla ludzi i zwierząt, ale w ogóle dla całej Ziemi – w tym roślin i środowiska. Promieniowanie UV szkodzi

wielu gatunkom roślin żywieniowych, a redukcja ilości ozonu w atmosferze powoduje znaczące zmiany klimatyczne.

Źródło:

<https://airly.org/pl/dziura-ozonowa-o-co-w-tym-wszystkim-chodzi-przyczyny-i-skutki-przerzedzania-sie-ozonosfery>

Przygotowała: Karolina Kubicka, klasa VIIIb

Czym są kwaśne deszcze?

Kwaśne deszcze to opady atmosferyczne o odczynie pH mniejszym niż 5, 6 czyli kwasowym. Zawierają kwasy wytworzone w reakcji wody z pochłoniętymi z powietrza gazami, takimi jak dwutlenek siarki, trójtlenek siarki, dwutlenek węgla, chlorowódz, wyemitowanymi do atmosfery w procesach spalania paliw, produkcji przemysłowej, wybuchów wulkanów, wyładowań atmosferycznych i innych czynników naturalnych.

Wyemitowane gazy mogą wędrować z masami powietrza na znaczną odległość

Dwutlenek siarki i tlenki azotu tworzą z wodą kwasy o słabym stężeniu. Dzieje się tak, gdy rozpuszczają się w kropelkach wody w atmosferze. Wraz z opadami atmosferycznymi, zanieczyszczenia spadają na ziemię i roślinność w postaci opadu zwanego "depozycją mokrą". Mogą jednak osiadać na cząsteczkach pyłu zawieszonego w powietrzu, które to cząsteczki z czasem opadają. Mówi się wtedy o "depozycji suchej".

Kwaśne deszcze wpływają na roślinność. Szczególnie narażone na negatywne skutki kwaśnych deszczy są drzewa iglaste.

Pośrednie uszkodzenia są następstwem zakwaszenia gleby. Zmniejsza się wówczas dostępność substancji odżywczych przy jednoczesnym zwiększeniu zawartości szkodliwych dla drzew metali rozpuszczonych w roztworze glebowym. Powoduje to uszkodzenie korzeni, co prowadzi do tego, że rośliny nie mogą pobrać wystarczających ilości pożywienia i zmienia się odczyn gleby. Ponadto zmniejsza się odporność roślin na choroby i owady. Tak osłabione drzewo atakują owady lub pasożytnicze grzyby niszcząc je doszczętnie. Podobnie dzieje się z innymi roślinami.

Metale ciężkie

Niebezpiecznym zanieczyszczeniem są też pyły. Szczególnie groźne są pyły zawierające metale ciężkie (kadm, rtęć, ołów, mangan). Zbyt duże ich stężenie stanowi bezpośrednie zagrożenie dla życia. Ponadto metale ciężkie kumulują się w glebie, a następnie przedostają się do roślin uprawnych.

Smog

W miastach podczas bezwietrznej pogody może wytworzyć się toksyczna mgła zwana smogiem. Szczególnie niebezpieczny jest smog letni, powstający podczas upalnej pogody. Charakteryzuje się dużą zawartością ozonu, który jest szkodliwy dla zdrowia.

Braki wody

Woda jest elementem środowiska warunkującym życie. Niezbędna jest również w produkcji przemysłowej i rolniczej. Ilość wody na Ziemi jest stała. Wzrasta natomiast zapotrzebowanie na wodę ze względu na zwiększającą się liczbę ludzi oraz

rosnące potrzeby przemysłu i rolnictwa. Szczególnie wodochłonne są przemysły spożywczy, chemiczny, włókienniczy, papierniczy. Ze względu na zanieczyszczenie kurczą się dostępne zasoby czystej wody.

Źródło:

<https://opracowania.pl/opracowania/geografia/zmiany-srodowiska-w-wyniku-dzialalnosci-czlowieka,oid,1656>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Kwa%C5%9Bny_deszcz

Przygotowała: Patrycja Malarczyk, klasa VIIIb

Świąteczne prezenty – skąd ten zwyczaj?

Zwyczaj obdarowywania prezentami jest obchodzony w większości regionów świata w Boże Narodzenie. W Polsce jest on obchodzony Wigilią. Prezenty odnajduje się pod choinką. W niektórych tradycjach samo drzewko bywa niespodzianką dla dzieci i gości.

Tradycja znana jest od XIII wieku i nawiązuje do darów jakie złożyli Trzej Królowie Jezusowi podczas wizyty w Betlejem.

Na skutek przenikania do europejskiej tradycji elementów kultury anglosaskiej (w szczególności amerykańskiej) także w Europie święty Mikołaj

utożsamiany jest coraz częściej z Bożym Narodzeniem i świątecznymi prezentami.

Prezent na Boże Narodzenie

Święta Bożego Narodzenia to wyjątkowy czas, który zwykło się spędzać w gronie najbliższych osób. Przy tej okazji kultywowane są religijne i rodzinne tradycje, a jednym z takich obyczajów jest przygotowywanie upominków świątecznych. Świąteczne prezenty najczęściej umieszcza się pod choinką i otwiera przy wigilijnym stole. Prezenty na gwiazdkę najlepiej wybrać z wyprzedzeniem, by uniknąć przedświątecznej gonitwy.

Pomysły na prezenty bożonarodzeniowe:

- biżuteria,
- kosmetyki,
- ubrania,
- zabawki (dla najmłodszych),
- kalendarz adwentowy,
- słodycze,
- książka,
- gadzety sportowe,
- kubek,
- a może pupil (np. kot, pies czy królik)?

Pamiętajmy jednak, że najpiękniejszym prezentem świątecznym jest czas spędzony wspólnie w gronie rodzinnym.

Przygotowała: Gabriela Malarczyk, klasa VIIIb

Sławni aktywiści

Ochrona środowiska to temat szczególnie istotny dla ludzi młodych. Osobą, która czynnie działa w tej sprawie jest Greta Thunberg. Tintin Eleonora Ernman Thunberg urodziła się 3 stycznia 2003 w Sztokholmie. Greta miała zaledwie 15 lat, gdy w sierpniu 2018 r. rozpoczęła cotygodniowe protesty przed gmachem szwedzkiego parlamentu w Sztokholmie. Nie mogła pojąć, dlaczego nikt nie mówi o tym, jak wielkim problemem jest kryzys klimatyczny. Od tamtego czasu aktywistka zmobilizowała do wyjścia na ulice miliony ludzi, a sama stała się jedną z najbardziej rozpoznawalnych twarzy ruchu na rzecz obrony środowiska na świecie. Wspiera i nakłania do wszelkich działań, które mają zapewniać nam bezpieczną przyszłość i chronić przed pogorszeniem warunków życia.

Przygotowały: Kinga Bialek, Agnieszka Cygan, klasa VIIIb

Ciekawostki ekologiczne

W Polsce dużo ludzi nie segreguje śmieci. Nie dotyczy to tylko naszego kraju, lecz całego świata.

W ciągu sekundy na całym świecie wyrzucanych jest 50 ton śmieci.

- co 25 minut na naszej planecie ginie jeden gatunek zwierząt,
- w ciągu minuty na świecie znika las o powierzchni równej 36 boiskom do piłki nożnej,
- butelka PET rozkłada się w środowisku 1000 lat, szkło – 4000 lat, reklamówka – 400 lat, puszka aluminiowa – 150 lat, guma do żucia – 5 lat,
- tylko w 2020 roku wyemitowaliśmy już ponad 2 132 110 ton CO₂ do atmosfery.
- wycinanie lasów tropikalnych jest jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla środowiska Ziemi.
- zagrożone są nie tylko pożądane przez ludzi owady, ssaki, ptaki, grzyby czy gatunki roślin, ale także niektóre gatunki chwastów.
- w początkach lat 70. (1973) w filozofii wyłonił się nurt o nazwie ekofilozofia.
- wycięto już ponad połowę lasów tropikalnych rosnących na Ziemi.
- Polska wydaje 16mln złotych rocznie na oczyszczanie lasów ze śmieci. Nie wywoż śmieci do lasu!
- w Polsce rocznie zużywa się 400 milionów aluminiowych puszek, które można powtórnie przetworzyć oraz wykorzystać i to nieskończenie wiele razy. – Sześć puszek ze złomu to oszczędność energii równej spalaniu jednego litra paliwa. W Polsce tylko 222 tysiące ton odpadów komunalnych jest kompostowanych (2%).
- dla porównania w Danii, Szwajcarii, Szwecji od 60%-80%. – Każda szklana butelka ponownie wprowadzona do obiegu pozwala zaoszczędzić

energię potrzebną do świecenia 100 watowej żarówki przez 4 godziny

- 1 LITR ZUŻYTEGO OLEJU SILNIKOWEGO WYLANY DO RZEKI LUB KANALIZACJI JEST W STANIE ZANIECZYŚCIĆ 1 MILION LITRÓW WODY!!!
- metan, który się uwalnia z wysypisk śmieci jest 27 razy bardziej agresywny od dwutlenku węgla.

Przygotowała: Maja Kaniewska, klasa VIIIb

Kalendarz adwentowy z poezją

Czas oczekiwania na Święta warto umilić sobie sięgając po poezję. Na piękne zimowe wieczory proponuję swój kalendarz adwentowy. Oczywiście każdy może przygotować swój. Do czego serdecznie zachęcam.

27.11 - „Achilles” Kazimierz Przerwa-Tetmajer

28.11 - „Księgi pierwsze” Jan Kochanowski

29.11 - „Noc” Krzysztof Kamil Baczyński

30.11 - „Rozmowa z piramidami” Juliusz Słowacki

1.12 - „Przez furie jestem targan ja, Orfeusz...” Juliusz Słowacki

2.12 - „Los mię już żaden nie może zatrwożyć”
Juliusz Słowacki

3.12 - „Sen” Adam Mickiewicz

4.12 - „Książka leżała na stole...” Krzysztof Kamil Baczyński

5.12 - „Nic dwa razy” Wisława Szymborska

6.12 - „Pokolenie (Do palców przymarzły struny)”
Krzysztof Kamil Baczyński

7.12 - „Tren XI” Jan Kochanowski

8.12 - „Możliwości” Wisława Szymborska

9.12 - „Wybudowałem pomnik trwalszy niż ze
spizu” Horacy

10.12 - „Odys” Leopold Staff

11.12 - „Kamień” Adam Asnyk

12.12 - „Nie obiecuję ci prawie nic” Bolesław Le-
śmian

13.12 - „Zima” Józef Ignacy Kraszewski

14.12 - „Kruk” Edgar Allan Poe

15.12 - „Pióro” Cyprian Kamil Norwid

16.12 - „Na Nowy Rok” Jan Kochanowski

17.12 - „Na Boże Narodzenie” Jan Andrzej
Morsztyn

18.12 - „Jak anioł spadły, leżący w piękności...”
Zygmunt Krasiński

19.12- „21 grudnia” Wanda Chotomska

20.12 - „Boże Narodzenie” Ernest Bryll

21.12 - „To już pora na wigilię” Wanda Chotom-
ska,

22.12 - „Gwiazda” Leopold Staff

23.12 - „Jasna kolęda” Juliusz Słowacki

24.12 - „Dwie noce wigilii” Maria Konopnicka

Przygotowała: Maja Kaniewska, klasa VIIIb

Wystawa o zagroże- niach środowiska w Centrum Kopernika w Warszawie

„Przyszłość jest dziś” to wystawa, która pomaga poznać i zrozumieć wyzwania współczesnego świata. Wystawa koncentruje się na bliskiej przyszłości, której doświadczy większość z nas. Goście Kopernika na własne oczy mogą zobaczyć koniec XXI wieku.

Wystawa składa się z trzech części. Można zwie-
dzać już dwie z nich – „Cyfrowy mózg?” oraz
otwartą 24 listopada 2022 r. „Misję: Ziemia”.

Ostatnia część („Człowiek 2.0”) udostępniona zostanie 29 czerwca 2023 r.

Jak będzie wyglądać przyszła Ziemia? Czy wciąż pozostanie tą samą planetą? Jakie mamy szanse na dalsze komfortowe życie? A jakie szanse mają następne pokolenia?

Druga część wystawy koncentruje się na wyobrażeniach o przyszłym świecie jako naszym miejscu do życia. Mówi o degradacji środowiska naturalnego, globalnym ociepleniu, miastach przyszłości.

Ekspozycje podzielone są na trzy strefy tematyczne: Klimat, Populacja, Bioróżnorodność.

Ekspozycja spajająca wszystkie wątki to Glob, który pozwala spojrzeć na Ziemię z kosmicznej perspektywy. Na powierzchni półtorametrowej sfery można oglądać zmiany stężenia CO₂, zmiany średniej temperatury na świecie, zanik bioróżnorodności, procesy migracyjne.

Ekspozycją spajającą wszystkie te tematy stanie się Glob ilustrujący wpływ globalnych procesów na środowisko. Pozwoli on spojrzeć na Ziemię z kosmicznej perspektywy. Na powierzchni półtorametrowej sfery będzie można oglądać zmiany stężenia CO₂ i średniej temperatury, migracje ludzi.

Na wystawie zobaczymy też możliwą zieloną transformację miasta przyszłości i zdemaskujemy wszechobecny na naszej planecie mikroplastik.

WARTO TO ZOBACZYĆ, BY PRZEKONAĆ SIĘ CO MOŻE SIĘ JEŚLI WSZYSCY NIE

ZJEDNOCZYMY SIĘ W DZIAŁANIACH NA RZECZ ŚRODOWISKA.

Źródło:

<https://www.google.pl/search?q=wystawa+o+zagro%C5%BCeniach+%C5%9Brodowiska+w+cen-trum+kopernika+warsz>

10 sposobów jak Ty sam możesz chronić środowisko

Używaj dwóch stron kartki papieru do pisania lub rysowania. W ten sposób chronisz drzewa (z których robiony jest papier) przed wycinaniem i wytwarzasz mniej śmieci!

Gaś światło kiedy wychodzisz z pokoju, wyłączaj telewizor, radio, komputer, gdy już nie będziesz z nich korzystał. W ten sposób oszczędzasz energię!

Zakręcaj wodę w kranie kiedy myjesz zęby. Bierz raczej krótki prysznic niż kąpiel. Dokręcaj krany. W ten sposób oszczędzasz wodę!

Zwracaj uwagę innym gdy śmiecią. Sprzątaj po swoim psie gdy wychodzisz z nim na spacer. W ten sposób dbasz o czystość swojego otoczenia!

Zacznij segregować odpady w domu. Zaproponuj swojemu nauczycielowi abyście mogli wspólnie, całą klasą segregować odpady w szkole. W ten sposób ograniczasz ich ilość. Posegregowane odpady to cenne surowce wtórne, które można ponownie wykorzystać.

Staraj się korzystać z ekologicznych środków transportu. Jeśli masz do pokonania krótki dystans chodź na piechotę lub jedź rowerem. W ten sposób przyczyniasz się do mniejszego zanieczyszczenia powietrza!

Idąc na zakupy weź ze sobą własną torbę (najlepiej wykonaną z materiału) zamiast przynosić ze sklepu torebki plastikowe. W ten sposób wytwarzasz mniej śmieci!

Zwracaj uwagę na to co kupujesz. Czy produkty te są oznakowane symbolami, które świadczą o ich wpływie na środowisko naturalne (np. opakowanie nadające się do recyklingu, produkt bezpieczny dla warstwy ozonowej, nie testowane na zwierzętach itp.). Rezygnuj z zakupu produktów, które są ci zbędne. W ten sposób, będąc świadomym konsumentem, chronisz środowisko naturalne!

Jeśli nie korzystasz już ze swoich zabawek, gier, książek – zamiast je wyrzucić pomyśl, może jest ktoś inny, komu mogłyby się przydać. W ten sposób możesz sprawić komuś przyjemność! Przyczyniasz się także do ochrony zasobów środowiska naturalnego!

Rozmawiaj ze swoimi rodzicami, przyjaciółmi o tym, co możecie wspólnie zrobić dla ochrony środowiska naturalnego. W ten sposób wpływasz na

czyjąś świadomość, uczysz innych jak być przyjaznym dla środowiska!

Źródło:
www.pgrproeko.pl

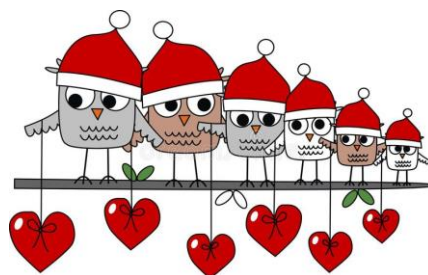
„Poradnik młodego ekologa”

Autor: Agnieszka
Nożyńska-Demianiuk

„Poradnik młodego ekologa” to prawdziwa skarbnica wiedzy. Można się z niej dowiedzieć, jak należy postępować, by żyć w zgodzie z przyrodą. Jak oszczędzać energię i wodę,

jak zachować się w lesie, co zrobić, gdy widzimy zwierzę potrzebujące pomocy – odpowiedzi na te i wiele innych pytań można znaleźć w tej książce. Przy każdym zagadnieniu, w formie notatnika, wypunktowano najważniejsze informacje, a w Regulaminie Ekoludka i wypisano kilka zasad, według których młody ekolog powinien postępować. Piękne, kolorowe ilustracje i zabawne wierszyki powodują, że poznawanie zasad ekologicznego *savoir-vivre* staje się doskonałą zabawą. Książka może być wspaniałym świątecznym prezentem.

Humor na święta

Jasio mówi do mamy:

- Mamusiu, chciałbym ci coś ofiarować pod choinkę.
- Nie trzeba, syneczku. Jeśli chcesz mi sprawić przyjemność, to popraw swoją jedynkę z matematyki.
- Za późno, mamusiu. Kupiłem ci już perfumy.

Przedszkolak pyta kolegę:

- Co dostałeś na gwiazdkę?
- Trąbkę.
- Mówiłeś, że dostaniesz lepsze prezenty!
- To super prezent! Dzięki niej zarabiam codziennie złotówkę!
- W jaki sposób?
- Tata mi daje, żebym przestał trąbić!

Jasio pisze list do świętego Mikołaja:

- Chciałbym narty, łyżwy, sanki i grypę na zakończenie ferii świątecznych.

Krzyżówka świąteczna dla dzieci

1. Czerwony z uszkami.
2. Składasz je bliskim z okazji świąt.
3. Lepi się go ze śniegu.
4. Odbywa się o północy w wigilię.
5. Renifer z czerwonym nosem.
6. Leżał w nim mały Jezus,
7. Kacper, Melchior i ...
8. Rodzynki, daktyle, orzechy.
9. Pieśni bożonarodzeniowe.
10. Autor "Opowieści wigilijnej".
11. Pod świątecznym obrusem.
12. Wigilijna ryba.
13. Są letnie lub zimowe.
14. Nieśli je trzej królowie.

Jarmark Bożonarodzeniowy

Idąc naprzeciw działaniom ekologicznym i propagując wspianą tradycję własnoręcznego przygotowywania ozdób świątecznych uczniowie, nauczyciele oraz rodzice uczniów uczęszczających do naszej szkoły przygotowali szeroką ofertę dekoracji bożonarodzeniowych. Prace będzie można zakupić na Jarmarku Bożonarodzeniowym, który odbędzie się 18 grudnia przed kościołem pod wezwaniem Matki Bożej Fatimskiej w Dyminach.

Na jarmarku można będzie zakupić ręcznie wykonane świeczniki, bombki, naturalne ozdoby wiszące, dekoracje z filcu, wieńce i stroiki.

Serdecznie zapraszamy do zakupów tych pięknych prac, które niewątpliwie dodatkowo

podkreślą niepowtarzalny i rodzinny klimat nadchodzących świąt.

Zespół redakcyjny magazynu:

Nina Krężel - kl. VIIIa, Maja Kaniewska, Karolina Kubicka, Sandra Latos, Karolina Malczewska, Agnieszka Cygan, Kinga Białek, Gabriela Malarczyk, Patrycja Malarczyk - klasa VIIIb.

Opiekun: Agnieszka Zielińska

Jedenastka

Nr 2(17)/2022

listopad – grudzień 2022

SP 23 im. Jana Pawła II

ul. Łanowa 68, Kielce

e-mail: 11redakcja@gmail.com